

Innst. 282 S

(2013–2014)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Prop. 108 S (2013–2014)

Innstilling fra næringskomiteen om Reindrifftsavtalen 2014/2015, og endringer i statsbudsjettet 2014 m.m.

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Reindrifftsavtalen 2014/2015

1.1.1 Innledning

Regjeringen legger med dette fram en proposisjon om Reindrifftsavtalen 2014/2015, og med forslag om endrede bevilgninger over statsbudsjettet 2014 m.m. Stortinget godkjente 1. juni 1993 Hovedavtale for reindriften (St.prp. nr. 66 (1992–1993)), og ga Landbruks- og matdepartementet (LMD) fullmakt til å forhandle med Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) om ettårige avtaler for reindrifftsneringen.

Forhandlinger om Reindrifftsavtalen 2014/2015 ble innledet den 6. januar 2014. Partene kom i avsluttende forhandlingsmøte den 18. februar 2014 til enighet om ny avtale. Avtalen gjelder for perioden 1. juli 2014–30. juni 2015.

Rammen for Reindrifftsavtalen 2014/2015 er på 111,5 mill. kroner. Dette er en økning på 2,0 mill. kroner sammenlignet med inneværende avtale etter vedtatt budsjett for 2014.

Avtalebestemmelsene som gjelder bevilgninger over statsbudsjettet følger kalenderåret. Dette innebærer at årets forhandlinger om avtalens økonomiske ramme og fordeling gjelder budsjettåret 2015. Bevilgningen innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop. 1 S (2014–2015) for Landbruks- og matdepartementet. Imidlertid fremmes proposi-

sjonen om reindrifftsavtalen som tidligere for behandling i vårsesjonen. Det forutsettes at Stortinget i sin behandling av proposisjonen gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2015.

1.1.2 Forhandlingene 2014

Forhandlingene om reindrifftsavtalen er gjennomført i tråd med regjeringsplattformen og samarbeidsavtalen med Venstre og Kristelig Folkeparti. Videre er forhandlingene basert på Stortingets behandling av de siste års reindrifftsavtaler og budsjettproposisjoner, samt den situasjonen man står overfor i næringen.

Forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2014/2015 startet 6. januar 2014 i Tromsø ved at NRL overleverte sitt krav til staten. Kravet hadde en økonomisk ramme på 122,2 mill. kroner, en økning på 12,7 mill. kroner i forhold til gjeldende avtale på 109,5 mill. kroner.

Staten la fram sitt tilbud den 28. januar 2014. Tilbudet hadde en økonomisk ramme for Reindrifftsavtalen 2014/2015 på 109,5 mill. kroner. Dette var tilsvarende ramme som inneværende avtale etter vedtatt budsjett for 2014.

Forhandlingene ble sluttført den 18. februar 2014. Avtalen innebærer økonomiske tiltak i reindrifftsneringen på i alt 111,5 mill. kroner. Dette er en økning på 2,0 mill. kroner i forhold til gjeldende avtale.

Reindrifftsavtalen 2014/2015 sitt hovedmål er å bidra til å utvikle reindrifftsneringen som en rasjonell markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. Det har vært viktig å opprettholde hovedlinjene i dagens tilskuddssystem hvor de direkte tilskuddene er knyttet til verdien av det som produ-

seres. Dette vil etter partene sine vurderinger bidra til å skape stabilitet og forutsigbarhet om ordningene over reindriftsavtalen. Samtidig innebærer Reindriftsavtalen 2014/2015 en forenkling av gjeldende regelverk og ordninger. I dette ligger det bl.a. at enkelte ordninger avvikles og tidligere gitte øremerkinger oppheves. Konkret avvikles tilskudd til gjeterhytter, driftstilskudd til siidaandeler, tilskudd til Sameingets tilskuddsordning for næringsutvikling og særskilt driftstilskudd til kvinner. Videre innføres krav til avgiftspliktig næringsinntekt fra salg av kjøtt fra rein i eget merke på minimum 50 000 kroner, eksklusiv merverdiavgift, for samtlige siidaandeler i samtlige reinbeiteområder. I tillegg slås Reinprogrammet og Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat sammen fra 1. januar 2015.

Tilpassing av reingtallet krever økt uttak av slakterein. Med dette som utgangspunkt, har avtalepartene sett det som viktig at Reindriftsavtalen 2014/2015 særlig prioriterer tiltak som bidrar til økt slakting og omsetning av reinkjøtt. I dette arbeidet er det av sentral betydning at virkemidlene over reindriftsavtalen samordnes slik at man på en mest mulig effektiv måte når de fastsatte mål.

Infrastrukturen i reindriften styrkes, og reineierne stimuleres til økt slakteuttak gjennom en ekstraordinær økning av de produksjonsrettede tilskuddene. Samtidig videreføres tilretteleggelsen for arbeidet i Markedsutvalget for reinsdyrkjøtt.

Utover de nevnte endringene, legger Reindriftsavtalen 2014/2015 opp til en rekke utredninger. Ordningen med pramming av rein skal utredes. Videre skal det foretas en gjennomgang av reindriftsavtalens ordninger i forhold til tamreinlagenes organisasjon og utfordringer. Avtalepartene ser behovet for å styrke innehaveren av siidaandelen sin stilling, og derigjennom legge til rette for de reindriftsutøverne som har reindrift som hovedvirksomhet. I den forbindelse er avtalepartene enige om at det skal gjennomføres en vurdering av effektene ved innføring av avkorting i de direkte kostnadssenkende tilskuddene hvor reingtallet til siidaandelsinnehaveren og hans/hennes ektefelle og familie i rett opp- eller nedstigende linje, samt søsken til leder av siidaandel er under 85 pst. av det totale reingtallet i siidaen i vårflokk. Vurderingen omfatter også de administrative konsekvensene ved denne ordningen. I tillegg legges det opp til en gjennomgang av radioaktivitetstiltakene i reindriften, samt effektene av forlengelsen av kalveslakte-tilskuddsordningen de siste årene.

Samlet sett gir den fremforhandlede avtalen grunnlag for økt inntjening gjennom økt slakteuttak og verdiskaping hos den enkelte reindriftsutøver. Samtidig underbygger den fremforhandlede avtalen den dreining man har hatt i reindriftsavtalens virkemidler de senere årene, med vektlegging av nærings-

retting og tilrettelegging for de reindriftsutøverne som har reindrift som hovedvirksomhet. Den helhetstenking som ligger bak den fremforhandlede avtalen gir grunnlag for en positiv utvikling og økt inntjening hos den enkelte reineier.

I tillegg til selve avtalen, vises det i sluttprotokollen til at det er bevilget 2,5 mill. kroner over kap. 1147 til finansiering av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt i 2014. Det er enighet om at regelverket for radioaktivitetstiltak i slaktesesongen 2014/2015 fastsettes etter de samme prosedyrer som forskriftene etter reindriftsavtalen.

Som vedlegg til proposisjonen følger Reindriftsavtalen for 2014/2015, sluttprotokollen til avtalen og en oversikt over fordelingen av avtalemidlene.

1.2 Politiske føringer

Reindriftsavtaleforhandlingene gjennomføres etter de bestemmelser som er gitt i Hovedavtalen for reindriften. Hovedavtalen ble inngått mellom staten ved Landbruksdepartementet og NRL den 26. februar 1993. I henhold til avtalens § 2 skal Landbruks- og matdepartementet (LMD) og NRL føre forhandlinger om en løpende reindriftsavtale med tiltak som tar sikte på en utvikling av reindriftsnæringen i samsvar med de til enhver tid vedtatte mål og retningslinjer for reindriftspolitikken. Tiltakene skal omfatte økonomiske virkemidler. Partene skal også kunne kreve forhandlinger om faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål av betydning for en utvikling av næringen mot de mål som er fastsatt for reindriftspolitikken.

I tilfelle brudd i forhandlingene, fremmer staten, ved LMD, på eget grunnlag overfor Stortinget forslag om de tiltak og økonomiske rammer som skal gjelde for kommende avtaleperiode.

Det er en politisk målsetting å utvikle reindriftsnæringen som en rasjonell markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. I den forbindelse ønsker regjeringen å legge mer til rette for de utøverne som har reindrift som hovedvirksomhet.

Reindriftsavtalen er, ved siden av reindriftsloven, det viktigste redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindriftspolitikken.

Fra og med reindriftsavtalen 2003/2004 er tilskuddsordningene lagt vesentlig om i forhold til tidligere. Tilskuddene til siidaandeler og tamreinlag er endret fra ordninger som i stor grad har vært faste beløp per siidaandel, til ordninger som premierer produksjon og verdiskaping. Dagens tilskuddssystem har hatt en positiv effekt på slakteuttaket og verdiskapingen i reindriften, samlet sett bidratt til å øke forutsigbarheten i næringen, samt bidratt til en forenkling i forvaltningen av de ulike tilskuddsordningene.

Gjennom reintallsprosessen har det blitt mulig å knytte sammen virkemidlene over reindriftsavtalen og reindrifftsloven. Konkret har dette medført at de som ikke har fulgt opp vedtak om øvre reintall, har fått betydelige avkortinger.

1.2.1 Satsingsområder for Reindrifftsavtalen 2014/2015

Reindrifftsavtalen 2014/2015 sammenfaller med det siste året av den treårsperioden som Reindrifftsstyret har satt for gjennomføring av reintallsreduksjonen. Med dette som utgangspunkt er det en målsetting at avtalen stimulerer flest mulig til å følge opp gitte reduksjonskrav. Ved at hovedlinjene i dagens tilskuddsystem opprettholdes, vil dette også bidra til å skape stabilitet og forutsigbarhet om ordningene over reindrifftsavtalen.

Det er slaktet betydelig mindre rein de tre siste årene sammenlignet med tidligere år. I 2012 var det slaktet 69 000 rein, og i 2013 viser foreløpige tall et slakteuttak på om lag 70 000 rein. Til sammenligning var slakteuttaket i toppåret 2010 på 80 200 rein på listeførte slakterier. Et uttak på 70 000 rein er ikke tilstrekkelig for å få reintallet redusert til fastsatt nivå i Finnmark. Markedet for reinkjøtt er svært bra. Det gode markedet har ikke reineierne i enkelte områder benyttet seg av. Reinkjøttbedriftene har god avsetning, og lagrene er tilnærmet tomme.

På bakgrunn av de nevnte forhold, er det en klar målsetting med Reindrifftsavtalen 2014/2015 at den skal bidra og stimulere til økt slaktning og omsetning av reinkjøtt. De produksjonsrettede tilskuddene er særlig prioritert. Det forventes at den ekstraordinære økningen av kalveslakteutskuddet vil bidra til økt kalveslakt, herunder økt uttak av kalver med lave vekter.

For å nå de reindrifftpolitiske målene, er det avgjørende viktig at reindrifftsloven og reindrifftsavtalen utfyller hverandre og trekker i samme retning. De godkjente bruksreglene vil utgjøre fundamentet i ressursforvaltningen framover, og er en forutsetning for at en rekke av reindrifftslovens bestemmelser kommer til anvendelse. I dette ligger det at siidaandeler som ikke reduserer dyretallet i henhold til gitte reduksjonsvedtak, ikke vil være tilskuddsberettiget.

For å sikre at dagens økonomiske ordninger virker i samme retning, har klima- og miljøministeren og landbruks- og matministeren avklart at dersom reindrifftsutøverne ikke følger opp i tråd med reindrifftslovens regler om øvre reintall, legges det opp til en avkortning i utbetalingene av rovvilterstatningene.

I henhold til Sundvolden-erklæringen er det en målsetting å redusere byråkratiet og å gjennomføre forenklinger i virkemiddelbruken. Dette er fulgt opp gjennom Reindrifftsavtalen 2014/2015 ved at enkelte

ordninger avvikles og enkelte tidligere øremerkinger oppheves. Samtidig etableres ingen nye ordninger.

1.3 Nærmere om den økonomiske utviklingen i næringen

1.3.1 Totalregnskapet for reindriften

Økonomisk utvalg for reindriften er oppnevnt av Landbruks- og matdepartementet, og har til oppgave hvert år å legge fram et totalregnskap for næringen. Regnskapet utgjør det økonomiske grunnlagsmaterialet for reindrifftsforhandlingene. Regnskapet gir en oversikt over verdiene som er skapt i næringen samlet sett ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital, og viser samlede inntekter, kostnader og resultat for hele reindriftnæringen i Norge. Regnskapet for 2012 med budsjett for 2013 ble lagt fram i desember 2013.

Totalregnskapet viser en nedgang i resultatmålene fra 2011 til 2012. Vederlag for arbeid og kapital har en nedgang fra 136,0 mill. kroner i 2011 til 90,0 mill. kroner i 2012 (46,0 mill. kroner). Målt per årsverk har vederlag for arbeid og egenkapital en nedgang fra 126 560 kroner i 2011 til 85 700 kroner i 2012, og målt per siidaandel har vederlag for arbeid og egenkapital en nedgang fra 221 203 kroner i 2011 til 141 957 kroner i 2012.

Sum produksjonsbaserte inntekter reduseres fra 142,7 mill. kroner i 2011 til 122,8 mill. kroner i 2012 (19,9 mill. kroner), hovedsakelig som følge av en reduksjon i kjøttinntektene på 7,7 mill. kroner grunnet reduksjon i slakteuttaket og i produsentprisen, samt en reduksjon i livdyrverdien.

Totalt sett er det en reduksjon i de samlede inntektene på 299,4 mill. kroner i 2011 til 264,3 mill. kroner i 2012 (35,2 mill. kroner).

Siidaandelens kostnader økes fra 163,4 mill. kroner i 2011 til 174,3 mill. kroner i 2012 (10,8 mill. kroner). Felleskostnadene har også en økning fra 23,8 mill. kroner til 27,2 mill. kroner i 2012 (3,4 mill. kroner). Tamreinlagenes kostnader økes fra 8,9 mill. kroner i 2011 til 9,2 mill. kroner i 2012 (0,3 mill. kroner). I sum gir dette en økning i de totale kostnadene fra 163,4 mill. kroner i 2011 til 174,3 mill. kroner i 2012 (10,8 mill. kroner).

Foreløpige tall viser en mer positiv utvikling i 2013. Hovedårsaken til dette er en økning i slakteuttaket og en økning i prisen, samt en økning i statstilskuddene.

1.3.2 Totalregnskapet for 2012 etter reinbeiteområde

Tabell 3.2 i proposisjonen viser totalregnskapet for 2012 fordelt etter reinbeiteområder. Det går frem av tabellen at det er klare forskjeller i resultatene mellom områdene. Vederlag for arbeid og egenkapi-

tal utgjør for Nord-Trøndelag som ligger høyest, 327 621 kroner per årsverk. For Vest-Finnmark, som ligger lavest, utgjør det 23 856 kroner per årsverk. Det er i regnskapet foretatt oppsplitting av Øst-Finnmark og Vest-Finnmark i soner, se tabell 3.3 i proposisjonen. Her viser tilsvarende beregning at Karasjok Øst ligger lavest med -47 435 kroner per årsverk, mens Polmak/Varanger ligger høyest med 170 320 kroner per årsverk.

1.3.3 *Siidaandelens økonomi*

Gjennomsnittlige nøkkeltall per siidaandel og per rein i de ulike reinbeiteområdene er presentert i tabell 3.4 i proposisjonen. Tabellen viser at det er store variasjoner mellom områdene. Eksempelvis varierer kjøttinntektene per siidaandel mellom 113 269 kroner i Troms og 475 714 kroner i Polmak/Varanger. Gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein varierer mellom 253 kroner per rein i Vest-Finnmark og 841 kroner per rein i Sør-Trøndelag/Hedmark. Det er også betydelige variasjoner i gjennomsnittlig statistiskudd mellom reinbeiteområdene. Reinbeiteområdene der flest siidaandeler og distrikter oppfyller kravene i reindriftsavtalens ordninger, får uttelling i form av høyere utbetaling.

Tabell 3.4 i proposisjonen viser til dels store forskjeller i lønnsomhet mellom områdene. Den store variasjonen skyldes forskjeller både når det gjelder reintall per siidaandel og inntjening per rein, hvorav sistnevnte ser ut til å ha størst betydning for resultatet. Dette innebærer at en forbedring av siidaandelens økonomi først og fremst betinger økt inntjening per rein, men også økt reintall per siidaandel.

1.3.4 *Mulighet til økt inntjening ved økt slakteuttak*

Dagens reindrift baseres i stor grad på kjøttproduksjon. Dette er den viktigste inntektskilden i næringen.

De siste ti års forskning på variasjon i produksjon og tap i reindriften i Norge viser at flere reinbeiteområder har et stort potensial for å øke produksjonen. Norsk institutt for naturforskning (NINA) har gjennomført studier i Finnmark i perioden 2000–2012, og i resten av landet i perioden 2008–2012. Resultatene viser at reindriften i enkelte områder kan doble produksjonen gjennom enkle tilpasninger i driften. De viktigste tilpasningene vil være et høyt slakteuttak av kalv og en lavere reintetthet (reintall).

Statens reindriftsforvaltning igangsatte høsten 2013 et forprosjekt for å se hvilke muligheter for økt produksjon og lønnsomhet som finnes i fellesbeiteområdene i Finnmark. Prosjektet er gjennomført av NINA og Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF). Utgangspunktet har vært en drift basert på kalveslakt. Resultatene fra dette forprosjek-

tet viser at vestre, midtre og østre sone i Kautokeino og vestre sone i Karasjok har et betydelig potensial til økt produksjon og lønnsomhet.

Departementet mener at reindriften med disse studiene og nevnte forprosjekt har fått et godt utgangspunkt for å finne riktig «nivå» for slakteuttak, kroppsvekt og reintetthet slik at produksjon og inntekter kan økes. Det påpekes at innretningen av virkemidlene i reindriftsavtalen i all hovedsak er orientert mot en slik tilpasning.

1.4 Sentrale politikkområder

Hovedtyngden av reindriften, om lag 70 pst., finner sted i Finnmark. Reintallet i Norge er i dag ca. 250 000 dyr i vårflokk, det vil si før kalving om våren. Kjøttproduksjonen er på om lag 2 000 tonn per år.

Reindriften utfordringer er mange og sammensatte. I deler av Finnmark foreligger det fortsatt utfordringer i forholdet mellom beitetrykk og beitegrunnlag. I forvaltningen av reindriften er det viktig å være bevisst på at utfordringene er ulike mellom reinbeiteområdene, og at det også innad i det enkelte område i vesentlig grad kan variere. I de øvrige reinbeiteområdene er utfordringene særlig knyttet til tap av rein grunnet rovvilt og andre tapsårsaker, samt en sikring av arealene for å opprettholde dagens tradisjonelle drift. I samtlige områder er det en utfordring å få til økt verdiskaping i reindriften.

Å få tilpasset et beitetrykk til beitegrunnlaget er den mest krevende utfordringen reindriften står overfor. Etter departementets vurdering ligger det nå imidlertid bedre til rette for å lykkes med reintallstilpasningen enn tidligere. Myndighetene er nå inne i sluttfasen av de prosesser som loven foreskriver for fastsetting og reduksjon av reintallet. I denne sluttfasen er det viktig at man fra myndighetenes side holder fast ved det opplegg som er valgt, slik at man får gjennomført reintallsprosessen. Først når man har gjennomført de prosesser som loven foreskriver, har man et fullgodt grunnlag for å vurdere effekten av de lovbaserte virkemidlene.

Reindriften er i en unik situasjon hvor potensialet for etterspørsel er langt større enn potensialet for produksjon. I dette ligger det store muligheter for økt verdiskaping. For regjeringen er det sentralt at reindriften får utnyttet det potensialet som ligger i næringen.

1.4.1 *Endring av den offentlige forvaltningen av reindriften*

Stortinget vedtok 27. mai 2013 endringer av reindriftsloven som innebærer en avvikling av områdestyrene med overføring av deres oppgaver til Fylkesmannen. Samtidig ga Stortinget samlet sin støtte til daværende regjerings beslutning om en administrativ

overføring av områdekontorene til Fylkesmannen. Fylkesmannen ble dermed fra 1. januar 2014 den statlige, regionale fagmyndigheten i den offentlige forvaltningen av reindriften. Fra samme dato ble SRF nasjonal reindriftsmyndighet.

Regjeringen besluttet den 20. januar 2014 å endre organiseringen av den offentlige forvaltningen av reindriften ved å slå sammen Statens Reindriftsforvaltning (SRF) og Statens Landbruksforvaltning (SLF). Hensikten er både å styrke SRF som et forvaltningsorgan med direktoratfunksjoner, og å forenkle landbruksbyråkratiet i tråd med Sundvolden-erklæringen. Det legges til grunn at reindriftsoppgavene i den nye organisasjonen fortsatt forvaltes fra kontorsted/enhet i Alta, og at denne enheten styrkes når det gjelder ressurser og kompetanse. Reindriftsstyret videreføres som i dag.

1.4.2 Markedsforhold

Et velfungerende reinkjøttmarked er avgjørende for å nå reindriftpolitiske mål. Dette gjelder gjennom hele verdikjeden fra vidde til bord. Et velfungerende marked vil også være viktig for reineiernes oppfølging av bruksreglenes krav til reduksjon av reintallet.

Etter ønske fra næringen ble avtalepartene i forbindelse med forhandlingene om Reindriftsavtalen 2002/2003 enige om å oppheve målprisen på reinkjøtt. Etter den tid har man hatt fri prisdannelse på reinkjøtt innenfor den beskyttelse importvernet har gitt. Siden 2003 er det heller ikke gitt anledning til import av reinkjøtt til redusert toll.

Markedstiltak er i utgangspunktet et ansvar for næringen og aktørene i verdikjeden. Gjennom de erfaringer som er høstet har det imidlertid vist seg at det i nåværende situasjon kan være behov for et mer direkte engasjement fra statens side. Hovedgrunnen til dette er at oppfølgingen av reintallstilpasningen i Finnmark krever en mer aktiv offentlig innsats.

1.4.3 Sikring av reindriftens arealer

Reindriften er en arealavhengig næring. Fremover vil utfordringen med å sikre nødvendige arealer for å opprettholde en bærekraftig reindrift øke. Tilgang til arealer er en avgjørende forutsetning for at næringen skal kunne fortsette med sin tradisjonelle driftsform. Driftsformen danner basisen for en økologisk bærekraftig beiteutnyttelse. Departementet vil derfor fortsatt prioritere innsatsen på dette området.

Plan- og bygningsloven er den sentrale loven når det gjelder arealforvaltning innenfor reinbeiteområdene. Det er viktig at loven blir brukt for å sikre en tilfredsstillende arealforvaltning innenfor hele distriktets areal. Dette for å skape den nødvendige forutsigbarheten for distriktet, samt muliggjøre en sam-

let vurdering av ulike tiltak innenfor distriktets grenser.

Fra 1. januar 2014 fikk de fem nordligste fylkesmannsembetene ansvaret for den regionale reindriftsforvaltningen. I en arealforvaltningssammenheng vil denne overføringen etter departementets vurdering styrke reindriftens stilling og bidra til en bedre sikring av reindriftens arealer.

Det er utarbeidet arealbrukskart for samtlige av reinbeiteområdene. Disse kartene er under revisjon. Gjennom forhandlingene om Reindriftsavtalen 2014/2015 ble avtalepartene enige om å starte en prosess for å videreutvikle dagens arealbrukskart. Formålet er å synliggjøre og gi en samlet oversikt over gjennomførte utbyggingstiltak innenfor det enkelte distrikts grenser.

1.4.4 Konvensjonen mellom Norge og Finland om bygging av reingjerder med mer

Strekningen langs den norsk-finske grensen danner få naturlige hindringer for rein. Uten effektive sperrer vil rein fra de to landene krysse grensen med de ulemper dette vil medføre. Gjeldende konvensjon ble undertegnet i Helsingfors 3. juni 1981. Konvensjonen av 1981 er gjort til norsk lov, jf. lov av 11. mars 1983.

Etter kontakt med finske myndigheter startet man vinteren 2012 forhandlinger om en revisjon av gjeldende konvensjon. Forhandlingene har tatt lengre tid enn først antatt, men det tas sikte på at forhandlingene er avsluttet i løpet av sommeren 2014.

1.4.5 Grenseoverskridende reindrift mellom Norge og Sverige

En framforhandlet ny reinbeitekonvensjon ble parafert av de to lands forhandlingsledere 24. februar 2009. Landbruks- og matminister Lars Peder Brekk og landsbygdsminister Eskil Erlandsson undertegnet konvensjonen 7. oktober 2009.

Sametingene i Norge og Sverige og reindriftens organisasjoner i begge land har arbeidet videre for å komme til enighet om en ny norsk-svensk reinbeitekonvensjon, slik at den kunne bli ratifisert og iverksatt. Det norske Sametinget skulle ha ansvaret for å lede prosessen. Det ble satt en frist på ett år for dette arbeidet.

Den samiske arbeidsgruppen som i henhold til ovennevnte oppdrag har fulgt dette opp, presenterte sine forslag for landbruks- og matminister Sylvi Listhaug og landsbygdsminister Eskil Erlandsson 21. mars 2014. De to land vil nå i fellesskap vurdere disse forslagene og den videre oppfølgingen. Det er regjeringens syn at det er et påtregende behov for å få på plass en ny konvensjon, og fra norsk side vil dette arbeidet ha svært høy prioritet framover.

I og med at ny Norsk-svensk reinbeitekonvensjon ennå ikke er operativ, er situasjonen fortsatt slik at mangel på avtale forhindrer norske reinbeitedistrikter i å bruke vinterbeiter i Sverige. For å sikre driftsgrunnlaget for disse distriktene, innebærer Reindrifftsavtalen 2014/2015 forslag om å omdisponere 1,9 mill. kroner til føring og andre tiltak fra kap. 1147 post 71 til kap. 1151 post 51 i 2014.

1.5 Bruk av mindreforbruket fra 2013 kapittel 1151 post 75

Under forutsetning om at Stortinget godkjenner en omdisponering av 7,0 mill. kroner av mindreforbruket fra 2013 på kap. 1151 post 75 til kap. 1151 post 51, ble partene i forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2014/2015 enige om å benytte mindreforbruket til følgende tiltak:

- Infrastrukturtiltak som legger til rette for økt slakting av rein.
- Kompetansegivende kurs knyttet til privat slakting og omsetning av reinkjøtt i nærmarkedet.
- Pilotprosjekt – Utvikling av reindriftens arealbrukskart.

1.5.1 Infrastrukturtiltak som legger til rette for økt slakting av rein

Oppfølgingen av bruksreglene krever økt uttak av slakterein. I dette arbeidet er det av sentral betydning at virkemidlene over reindrifftsavtalen samordnes slik at man på en mest mulig effektiv måte når de fastsatte mål. Departementet understreker viktigheten av at man har oppmerksomheten rettet mot alle ledd i verdikjeden, fra vidde til bord, når tiltak vurderes for økt slakting og omsetning av reinkjøtt.

Ved forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2013/2014 ble avtalepartene enige om å legge til rette for en oppgradering av infrastrukturen knyttet til uttak av slaktedyr. Det ble avtalt at de lokale områdekantorene i samarbeid med NRLs lokallag skulle kartlegge investeringsbehov knyttet til infrastruktur i det enkelte området, samt gjennomføre en prioritering i forhold til det behovet som forelå. Med bakgrunn i oversendte rapporter foretok RUF-styret en prioritering av hvilke områder og distrikt som skulle prioriteres.

15 søknader ble innvilget. Av den totale bevilgningen er vel 6,8 mill. kroner benyttet, og om lag 90 pst. benyttet til infrastrukturtiltak i Finnmark.

Fortsatt er det behov for en oppgradering av infrastrukturen knyttet til uttak av slakterein i mange distrikt. Med bakgrunn i det arbeidet som ble gjort i 2013 og dagens utfordringer i næringen, la avtalepartene til grunn at RUF-styret i løpet av våren får behandlet søknader om infrastrukturtiltak i den hensikt

at anleggene legger til rette for økt slakting og omsetning i sesongen 2014/2015.

Det avsettes 5,0 mill. kroner utover RUFs ordinære ramme til infrastrukturtiltak i reindriften.

1.5.2 Kompetansegivende kurs knyttet til privat slakting og omsetning av reinkjøtt i nærmarkedet

Ved innføring av EUs hygienepakke ble det ikke lenger gitt mulighet for å slakte rein for privat salg.

Landbruks- og matdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet har arbeidet for å legge til rette for et unntak fra EUs hygiene- og kontrollregelverk for slakting av små mengder rein uten kjøttkontroll for omsetning direkte til forbruker. Et slikt unntak er nå akseptert på EØS-nivå. Det vil derfor i løpet av første halvår 2014 bli gjennomført en offentlig høring med forslag om å gjenåpne muligheten for slakting av rein for privat salg. LMD tar sikte på at en forskrift som regulerer privat slakting og omsetning vil være fastsatt innen slaktesesongen 2014/2015.

Avtalepartene ser det som hensiktsmessig at det gjennomføres kurs i privat slakting og omsetning av reinkjøtt i nærmarkedet, herunder kurs i gjeldende regelverk og i bruk av krumkniv. Det skal legges opp til at kursene er gjennomført før slaktesesongen 2014/2015. Det settes av inntil 500 000 kroner i 2014 til gjennomføring av kompetansegivende kurs i privat slakting og omsetning.

1.5.3 Pilotprosjekt – Utvikling av reindriftens arealbrukskart

Avtalepartene er enige om å gjennomføre et pilotprosjekt i den hensikt å etablere kart som synliggjør og gir en samlet oversikt over gjennomførte utbyggingstiltak innenfor det enkelte distrikts grenser. SRF gis ansvaret for gjennomføringen av pilotprosjektet. NRL skal involveres i arbeidet. Det settes av 1,5 mill. kroner til gjennomføring av pilotprosjektet.

1.6 Endringer i statsbudsjettet 2014

I samsvar med Prop. 1 S (2013–2014) for Landbruks- og matdepartementet har Stortinget vedtatt bevilgninger over kap. 1151 med i alt 109,5 mill. kroner. Det foreslås nå omdisponeringer i statsbudsjettet for 2014, dvs. at kap. 1151 post 51 økes med 8,9 mill. kr, mot reduksjon av hhv. kap. 1147 post 71 med 1,9 mill. kroner og kap. 1151 post 75 med 7,0 mill. kroner.

Omdisponeringen på 1,9 mill. kroner fra kap. 1147 post 71 gjelder tiltak for distrikter som er ute-stengt fra vinterbeiter i Sverige. Omdisponeringen av 7,0 mill. kroner skal legge til rette for økt slakting og omsetning av reinkjøtt. Det vises til kapittel 5 for nærmere omtale.

Øvrige budsjettforslag det er redegjort for i denne proposisjonen for 2015, med fordeling av Reindrifftsavtalens ramme på de ulike postene, legges på vanlig måte frem for Stortinget i forbindelse med ordinær budsjettbehandling gjennom Prop. 1 S (2014–2015) for Landbruks- og matdepartementet.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Ingrid Heggø, Odd Omland og Knut Storberget, fra Høyre, Frank Bakke-Jensen, Ingunn Foss, Gunnar Gundersen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Morten Ørsal Johansen, Øyvind Korsberg og Jørund Rytman, fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, fra Senterpartiet, lederen Geir Pollestad, og fra Venstre Pål Farstad, uttrykker tilfredshet med at det er enighet om en avtale mellom partene. Det vises til at rammen for Reindrifftsavtalen 2014/2015 er på 111,5 mill. kroner. Dette er en økning på 2,0 mill. kroner sammenlignet med inneværende avtale etter vedtatt budsjett for 2014.

Komiteen viser til at avtalens hovedmål er å utvikle reindrifftsneringen til en rasjonell markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. I deler av Finnmark foreligger det fortsatt utfordringer i forholdet mellom beitetrykk og beitegrunnlag. Dette skaper igjen konflikt om beiteland og rettighetsgrenser mellom siidaer og mellom distrikter. Konfliktene har utviklet seg over flere år, og graden av konflikt har økt med økningen i reingtallet. Komiteen er tilfreds med at regjeringen fortsetter arbeidet med å tilrettelegge for en økologisk bærekraftig næring, og at det i den forbindelse også arbeides med å få etablert bruksregler for fellesbeitedistriktene.

Komiteen peker også på det viktige i at reindrifftsloven og reindrifftsavtalen utfyller hverandre og trekker i samme retning. Komiteen er derfor tilfreds med at statens tilbud dreier tilbudet mot, og forsterker, de ordningene som fører til høyere slaktevolum, og derved tar næringen mer i retning av økologisk bærekraft. Komiteen støtter regjeringen når den varsler at det vil legges opp til en avkortning i utbetalingene av rovvilterstatningene i de tilfeller reindrifftsutøverne ikke følger reindrifftslovens regler om øvre reingtall. Komiteen viser til at dette er forankret i en bred politisk enighet i de senere år.

Komiteen viser til at tilskuddsordningene ble vesentlig lagt om fra og med Reindrifftsavtalen 2003/2004, til ordninger som skal premiere produksjon og verdiskaping. Gjennom reindrifftsloven av 2007 ble det etablert en rekke virkemidler for å redusere reingtallet til et bærekraftig nivå, og at reindrifftsloven påla næringen selv et stort ansvar for å drive økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig. Komiteen viser til at Landbruks- og matdepartementet i 2013 påla Reindrifftsstyret å fatte vedtak om frister for forholdsmessig reduksjon av reingtallet. Komiteen mener reindriffts utfordringer er mange og sammensatte. I deler av Finnmark foreligger det fortsatt store utfordringer i forholdet mellom beitetrykk og beitegrunnlag. Komiteen mener derfor det er nødvendig at Landbruks- og matdepartementet er tydelige overfor SRF og fylkesmennene når det kommer til spørsmål om sanksjonsbruk.

Komiteen viser til at reindrifften er i en unik situasjon hvor potensialet for etterspørsel er langt større enn potensialet for produksjon. I dette ligger det store muligheter for økt verdiskaping. Komiteen er enig med regjeringen i at det er sentralt at reindrifften får utnyttet potensialet for verdiskaping. En moderne reindriffts næring forutsetter at næringen besitter kunnskap om økologisk bærekraft og innehar markedskompetanse. Årets reindrifftsavtale forsterker ordningene for de utøverne som vil ta næringen i den retningen.

3. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I

I statsbudsjettet 2014 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1147		Reindriftsforvaltningen	
	71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, reduseres med fra kr 9 520 000 til kr 7 620 000	1 900 000
1151		Til gjennomføring av reindriftsavtalen	
	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet, økes med fra kr 33 100 000 til kr 42 000 000	8 900 000
	75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, reduseres med fra kr 67 700 000 til kr 60 700.000	7 000 000

II

Stortinget gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den fore-

slåtte reindriftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2015.

Oslo, i næringskomiteen, den 12. juni 2014

Geir Pollestad
leder

Frank Bakke-Jensen
ordfører